

עיבוד וניתוח נתוני התערבות יזומה של רוקחים קליניים לסקירה מעקב וטיפול באוסטאופורוזיס לאחר ניתוח בריאטרי

ד"ר סיון לביא, מובילת תחום אוסטאופורוזיס | ד"ר אנה אוצ'רטיאנסקי, רוקחת קלינית ארצית, מובילת תחום בריאטריה
ד"ר גל עמרי-אורבך, מנהלת ארצית תחום מחלות כרוניות ואנדוקרינולוגיה | שרה דוד, רכזת מידע ונתונים, מערך הרוקחות
ד"ר דניאל לנדסברגר, רופא ראשי, מנהל מערך רופא ראשי | ד"ר ענבל יפרח דמארי, מנהלת מערך רוקחות ופרמקולוגיה

רקע

פרוצדורות בריאטריות מוגדרות בתור גורם סיכון לאוסטאופורוזיס. עפ"י מסמך עמדה מטעם ה-American Society for Metabolic and Bariatric surgery יש לבצע בדיקת צפיפות עצם במטופלים שעברו ניתוח בריאטרי מסוג תת-ספינה בבסיס וכשנתיים לאחר הניתוח. ביספוספונאט בהזרקה נחשב לטיפול המועדף באוכלוסייה הבריאטרית.

מטרות:

בדיקת דפוסי המעקב והטיפול במטופלי מכבי לאחר ניתוחים בריאטריים, וביצוע התערבות של רוקחים קליניים לצורך טיוב המניעה הראשונית והשניונית של אוסטאופורוזיס, ולצורך העלאת המודעות בקרב הרופאים להכללה של מטופלים עם הגדרה של "תת-ספינה" באינדיקציות המאפשרות לביצוע צפיפות עצם במסגרת הסל.

שיטות מחקר:

גובשו הנחיות למעקב, סקירה וטיפול לאוסטאופורוזיס באוכלוסייה הבריאטרית, וכן דף מידע לשטח, בהתבסס על הספרות וחוות דעת מומחים. בוצע פרויקט התערבותי בשתי קבוצות מטופלים בני 50 ומעלה:

- לאחר ניתוחי תת-ספינה בשנים 2020-2021 שלא בצעו צפיפות עצם (קבוצה 1).
 - לאחר ניתוחי תת-ספינה בשנים 2011-2023 שנמצאים ברשם אוסטאופורוזיס ללא טיפול תרופתי (קבוצה 2).
- נעשתה פניה יזומה של רוקחים קליניים לרופאים על מנת לקדם מעקב וטיפול נאות.

ממצאים:

ברשומות הקופה זוהו 627 מטופלים ו-325 מטופלים אשר התאימו להתערבות בקבוצות 1 ו-2 בהתאמה. ב-27% מכלל המטופלים בשתי הקבוצות תועד גורם סיכון אחד לפחות לפגיעה בבריאות העצם בנוסף לניתוח הבריאטרי אשר נכלל בסל כמצב רפואי המצדיק הפניה לצפיפות עצם בכל גיל.

בעקבות ההתערבות, הפניה לצפיפות נתנה ל-45% מהמטופלים בכל אחת משתי הקבוצות.

בקבוצה 2 ניתן מרשם לטיפול מניעתי ב-22% מהמטופלים, ו-17% מהמטופלים רכשו טיפול.

הפניה לבדיקת ויטמין D נתנה ל-76% מכלל המטופלים.

עבודתנו הניעה את מערך התזונה בקופה לפתח "מסע מטופל" דינאמי במסגרתו ישלחו הודעות לכל מטופל העובר ניתוח בריאטרי ולא ביצע צפיפות עצם במסגרת הזמן המומלצת ו/או עם רמת ויטמין D נמוכה.

מסקנות והמלצות:

ההתערבות הפרטנית תרמה לשיפור וטיוב המעקב והטיפול באוכלוסיית מטופלים זו.

בנוסף, התהליך ההתערבותי היזום מול כ-600 רופאים תרם לצמצום פערי הידע.

הממצאים מדגישים את הצורך בבניית הנחיות לצוותים הרפואיים לטובת המעקב, סקירה וטיפול באוסטאופורוזיס באוכלוסייה הבריאטרית, וכן בהכללת קטגוריה של ניתוח בריאטרי תת-ספינה בהפניה לצפיפות עצם במסגרת הסל.

קבוצת התערבות *1 ללא ביצוע צפיפות עצם	קבוצת התערבות *2 ברשם אוסטאופורוזיס ללא טיפול תרופתי	
627	325	מספר מטופלים
56	63	גיל ממוצע***
68%	85%	% נשים

*ביצוע ניתוח בריאטרי מסוג תת ספינה בשנים 2020-2021 ** ביצוע ניתוח בריאטרי מסוג תת ספינה בשנים 2011-2023 *** בני 50 ומעלה